

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 1 | כללי

א. תיאור כללי

בנק ישראל (להלן: "הבנק") הוא הבנק המרכזי של מדינת ישראל. הבנק נוסד בשנת 1954, מושבו בירושלים והוא פועל בשני סניפים נוספים בתל אביב. הבנק פועל בהתאם לחוק בנק ישראל, התש"ע – 2010 (להלן: "החוק") והוא עצמאי בבחירת פעולותיו ובהפעלת סמכויותיו להשגת המטרות ומילוי התפקידים שנקבעו לו בחוק. לבנק ועדה מוניטרית ומועצה מנהלית ובראשו עומד נגיד.

תפקידיו של הבנק על פי החוק הן: לנהל את המדיניות המוניטרית; להחזיק את יתרות מטבע החוץ של המדינה ולנהלן; לתמוך בפעילות הסדירה של שוק מטבע החוץ בישראל; לשמש בנקאי של הממשלה; להסדיר את מערכות התשלומים והסליקה במשק במטרה להבטיח את יעילותן ויציבותן; להנפיק מטבע; להסדיר את מערכת המזומנים במשק ולכוונה; לקיים את הפיקוח וההסדרה של מערכת הבנקאות.

בחודש אפריל 2019, החל הבנק בהפעלת "מערכת נתוני אשראי". מערכת זו הוקמה מתוקף חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016, כחלק מהצעדים לקידום התחרות בשוק האשראי בישראל.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

1. **הבנק** – בנק ישראל.
2. **מדד** – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בישראל או כל מדד רלוונטי אחר להצמדה.
3. **סכום מותאם** – סכום נומינלי היסטורי, שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי החשבון בישראל.
4. **סכום מדווח או עלות** – סכום המותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינלים שנוספו לאחר מועד המעבר ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
5. **עלות מותאמת** – העלות המותאמת של איגרות החוב היא ערכם הנקוב בתוספת הריבית שנצברה ויתרת הפרמיה או הניכיון שטרם הופחתה. הפרמיה או הניכיון מופחתים על פני התקופה שממועד רכישת איגרת החוב ועד למועד פדיונה בשיטת הריבית האפקטיבית.
6. **דיווח כספי נומינלי** – דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.
7. **שווי הוגן** – הסכום שבו ניתן להחליף נכס או לסלק התחייבות בעסקה בתום לב בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון, הפועלים באופן מושכל.

ביאור 2 | עיקרי המדיניות החשבונאית

עיקרי המדיניות החשבונאית שיושמו בעריכת הדוחות הכספיים באופן עקבי הם כדלקמן:

א. בסיס הדיווח והמדידה של הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח הכספי

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) תוך התאמתם לפעילות המיוחדת של בנק מרכזי, כפי שמקובל גם בבנקים מרכזיים אחרים. הדוחות הכספיים מוצגים על פי מבנה המותאם לבנקים מרכזיים. הנושאים העיקריים, שהוצגו בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים מרכזיים אחרים, הם:

- א. חשבונות שיערוך – כמפורט להלן בסעיף י'.
- ב. דוח על תזרימי המזומנים – כמפורט להלן בסעיף י"ח.

2. בסיס המדידה

א. מאזן:

- 1. השקעות בניירות ערך סחירים מוצגות לפי שוויין ההוגן.
 - 2. השקעות בעסקות המרה בין מטבעות שונים מוצגות לפי עלותן בתוספת יתרת פרמיה או ניכיון מופחתת, אם ישנה, למעט עסקות המסולקות נטו המוצגות לפי שוויין ההוגן.
 - 3. פריטים כספיים מוצגים במאזן בערכים נומינלים לתאריך המאזן.
 - 4. פריטים לא-כספיים (רכוש קבוע והשקעות המוצגות על פי העלות) מוצגים בסכומים מדווחים ואינם מייצגים בהכרח את שווי המימוש או את השווי הכלכלי העדכני.
- ב. דוח רווח והפסד:

- 1. הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא-כספיים (כגון פחת, הוצאות והכנסות מראש), או מהפרשות הכלולות במאזן, נגזרות מהתנועה בין הסכום המדווח ביתרת הפתיחה לבין הסכום המדווח ביתרת הסגירה.
- 2. יתר רכיבי דוח הרווח והפסד (כגון הכנסות הריבית והוצאות הריבית) מוצגים בערכים נומינלים.
- ג. דוח על השינויים בגירעון בהון:
נתוני הון הבנק והקרן השמורה, מוצגים בדוחות הכספיים של הבנק בסכומים מדווחים. (ראו ביאור 16).

ב. פיקדונות לזמן קצר

פיקדונות שתקופתם המקורית אינה עולה על שנה ממועד ההשקעה. הפיקדונות מוצגים בהתאם לתנאי הפקדתם.

ג. ניירות ערך סחירים

1. ניירות ערך סחירים במטבע חוץ

א. איגרות חוב

איגרות החוב מוצגות במאזן לפי שוויין ההוגן לתאריך המאזן. השווי ההוגן של איגרות חוב שלהן מחיר מצוטט מתבסס על מחירי השוק בשוק פעיל. איגרות החוב שאין להן ציטוט משוערכות על פי נתונים המתקבלים ממקורות חיצוניים. ההפרש שבין העלות המקורית של איגרות החוב לבין עלותן המותאמת, לגבי כל איגרת חוב, נזקף לדוח הרווח והפסד. ההפרש שבין השווי ההוגן של איגרות החוב לבין עלותן המותאמת והפרשי הצמדה למדד המתפרסם בחו"ל, שנצברו על הקרן וטרם מומשו, לגבי כל איגרת חוב בנפרד, נזקפים לחשבונות השיערוך במאזן. הכנסות הריבית, הפחתות הפרמיה או הניכיון והפרשי הצמדה ממומשים, מוצגים בסעיף "הכנסות ריבית מנכסים במטבע חוץ בחו"ל, נטו". רווחים או הפסדים ממימוש איגרות חוב נזקפים לדוח הרווח והפסד ומוצגים בסעיף "הכנסות מניירות ערך סחירים וממכשירים פיננסיים נגזרים, נטו". יתרת ההפסד הלא-ממומש בסוף השנה, המחושבת לגבי כל איגרת חוב בנפרד, נזקפת לדוח הרווח והפסד ומוצגת בסעיף "הכנסות מניירות ערך סחירים וממכשירים פיננסיים נגזרים, נטו".

ב. מניות

המניות מוצגות במאזן לפי שוויין ההוגן לתאריך המאזן. ההפרש שבין השווי ההוגן של המניות לבין עלותן, המחושב על תיקי מניות עוקבי אינדקס בניהול חיצוני ברמת התיק, נזקף לחשבונות השיערוך במאזן. רווחים או הפסדים ממימוש מניות והכנסות מדיווידנד נזקפים לדוח הרווח והפסד ומוצגים בסעיף "הכנסות מניירות ערך סחירים וממכשירים פיננסיים נגזרים, נטו". יתרת ההפסד הלא-ממומש בסוף השנה, המחושבת על תיקי מניות עוקבי אינדקס בניהול חיצוני ברמת התיק, נזקפת לדוח הרווח והפסד ומוצגת בסעיף "הכנסות מניירות ערך סחירים וממכשירים פיננסיים נגזרים, נטו".

2. ניירות ערך סחירים במטבע מקומי

איגרות חוב ממשלתיות סחירות במטבע מקומי, מוצגות במאזן לפי שוויין ההוגן לתאריך המאזן. השווי ההוגן של איגרות החוב מתבסס על מחירי השוק בשוק פעיל. ההפרש שבין העלות המקורית של איגרות החוב לבין עלותן המותאמת, לגבי כל איגרת חוב בנפרד, נזקף לדוח הרווח והפסד. ההפרש שבין השווי ההוגן של איגרות החוב לבין עלותן המותאמת והפרשי הצמדה למדד שנצברו על הקרן וטרם מומשו, לגבי כל איגרת חוב בנפרד, נזקפים לחשבונות השיערוך במאזן. הכנסות הריבית, הפחתות הפרמיה או הניכיון וההכנסות מהצמדה ממומשת, מוצגות בסעיף "הכנסות ריבית מהממשלה". יתרת ההפסד הלא-ממומש בסוף השנה, המחושבת לגבי כל איגרת חוב בנפרד, נזקפת לדוח הרווח והפסד ומוצגת בסעיף "הכנסות מניירות ערך סחירים וממכשירים פיננסיים נגזרים, נטו".

ד. מכשירים פיננסיים

הבנק משתמש במכשירים פיננסיים בפעילותו בתחום המוניטרי ובתחום מטבע החוץ, בישראל ומחוצה לה.

1. מכשירים פיננסיים בפעילות מחוץ לישראל:

א. עסקות מכר חוזר (Reverse Repurchase Agreements – R. Repo) ועסקות רכש חוזר (Repurchase Agreements – Repo) –

עסקות מכר חוזר (R. Repo) מטופלות כחוב מובטח ומוצגות במאזן בסעיף "ניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר". ניירות ערך שנרכשו במסגרת זו לא מוצגים במאזן.

עסקות רכש חוזר (Repo) מורכבות ממכירת ניירות ערך בכפוף להסכם בדבר רכישתם בעתיד, מטופלות כחוב מובטח ולכן ניירות הערך שנמכרו במסגרת זו לא נגרעים מנכסי הבנק. ההתחייבות לרכישת ניירות הערך כלולה במאזן בסעיף "ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר".

תוצאות עסקות אלה, מוצגות בדוח הרווח והפסד בסעיף "הכנסות ריבית מנכסים במטבע חוץ בחו"ל, נטו".

ב. עסקות המרה בין מטבעות חוץ –

1. עסקות החלף (Currency Swaps), עסקות עתידיות המסולקות ברוטו

(Forwards) ועסקות המרה (Spots) – כלולות במאזן החל ממועד קשירתן, לפי סכום ההפרש שבין קבלת מטבע חוץ למסירת מטבע חוץ בעתיד, בתוספת יתרת הפרמיה שלא הופחתה, אם קיימת ומוצגות במאזן בסעיף "מכשירים פיננסיים נגזרים" כנכס או התחייבויות בהתאם ליתרת העסקה. תוצאות העסקות, מוצגות בדוח הרווח והפסד בסעיף "הכנסות ריבית מנכסים במטבע חוץ בחו"ל, נטו". הבנק משלם או מקבל כנגד חלק מהעסקות האמורות, ביטחונות, אשר מוצגים בסעיף "נכסים אחרים" במטבע חוץ בחו"ל או בסעיף "התחייבויות אחרות" במטבע חוץ לחו"ל. הריבית המתקבלת או משולמת בגין ביטחונות אלה מוצגת בסעיף "הכנסות ריבית מנכסים במטבע חוץ בחו"ל, נטו" – מפיקדונות לזמן קצר.

2. עסקות עתידיות מסוג NDF (Non Deliverable Forwards) המסולקות נטו,

מוצגות במאזן לפי שוויין ההוגן בסעיף "מכשירים פיננסיים נגזרים". ההתאמה לשווי ההוגן, נזקפת ל"חשבונות השיערוך" במאזן. יתרת ההפסד הלא-ממומש בסוף השנה, המחושבת לגבי כל עסקה בנפרד, נזקפת לדוח הרווח והפסד ומוצגת בסעיף "הכנסות מניירות ערך סחירים ומכשירים פיננסיים נגזרים, נטו".

תוצאות העסקות מוצגות בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מניירות ערך סחירים ומכשירים פיננסיים נגזרים, נטו".

שוויין ההוגן של עסקות ההמרה בין מטבעות חוץ לתאריך המאזן, מוצג בביאור 17 – "התקשרויות, מכשירים פיננסיים והתחייבויות תלויות".

ג. עסקות עתידיות (Futures) – שוויים ההוגן של החוזים העתידיים לתאריך המאזן מוצג בביאור 17 – "התקשרויות, מכשירים פיננסיים והתחייבויות תלויות". השינוי בשער החוזים נרשם בדוח הרווח והפסד בסעיף "הכנסות מניירות ערך סחירים ומכשירים

פיננסים נגזרים, נטו". ביטחונות המופקדים כנגד העסקות מוצגים בסעיף "נכסים אחרים" במטבע חוץ בחו"ל. הריבית המתקבלת או משולמת בגין ביטחונות אלו מוצגת בסעיף "הכנסות ריבית מנכסים במטבע חוץ בחו"ל, נטו" – מחשבונות עובר ושב.

2. מכשירים פיננסיים בפעילות בישראל:

עסקות המרה שקל/דולר (Spots ו-Forwards) – קבלת דולרים בעתיד בניכוי מסירת שקלים בעתיד, בתוספת יתרת הפרמיה או הניכיון שלא הופחתה, אם קיימת. העסקות מוצגות בנטו במאזן בסעיף "נכסים אחרים" או "התחייבויות אחרות" במטבע מקומי. תוצאות העסקות מוצגות בדוח הרווח והפסד בסעיף "הכנסות ריבית מנכסים במטבע חוץ בחו"ל, נטו".

ה. מוסדות כספיים בין-לאומיים

1. **קרן המטבע הבין-לאומית (International Monetary Fund - IMF)** – היתרות בקרן המטבע הבין-לאומית (להלן: הקרן), מנהלות ב-SDR ומוצגות בשקלים חדשים לפי השערים היציגים שפרסם בנק ישראל לתאריך המאזן. הכנסות הריבית בגינן, מוצגות בדוח הרווח והפסד בסעיף "הכנסות ריבית מנכסים במטבע חוץ בחו"ל, נטו". ההתחייבות לקרן בגין זכויות משיכה מיוחדות שהוקצו, מוצגת בסעיף "קרן המטבע הבין-לאומית ואחרות". הוצאות הריבית בגינן, מוצגות בדוח הרווח והפסד בסעיף "הוצאות ריבית אחרות".

2. **הבנק להסדרי סליקה בין-לאומיים (Bank for International Settlements – BIS)** – ההשתתפות של בנק ישראל בבנק להסדרי סליקה בין-לאומיים, מוצגת בסעיף "נכסים אחרים" במטבע מקומי לפי העלות במטבע ההשתתפות, מתורגמת לשער החליפין במועד העסקה, בהתאמות הנדרשות לדיווח בערכים מדווחים. הכנסות דיווידנד המתקבלות מה-BIS, מוצגות בדוח הרווח והפסד בסעיף "הוצאות שונות, נטו".

א. רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים

1. פריטי הרכוש הקבוע והנכסים הבלתי מוחשיים, מוצגים לפי העלות, בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי הפחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.
2. שיפורים ושכלולים, נזקפים לעלות הנכסים ומופחתים לאורך כל תקופת חייהם השימושיים ואילו הוצאות אחזקה ותיקונים, נזקפות לדוח הרווח והפסד עם התהוותן.
3. הפחת מחושב לפי שיטת הקו הישר, על בסיס משך השימוש המשוער בנכסים:
 - מבנים – 50 עד 67 שנים;
 - ציוד וריהוט – 10 שנים;
 - כלי רכב – 6.5 שנים;
 - מערכת נתוני אשראי – 4 שנים;
 - מחשבים – 4 שנים;
 - תוכנות – 4 שנים.

ז. שטרי כסף ומעות במחזור

שטרי כסף ומעות במחזור שהנפיק הבנק מבטאים את התחייבותו כלפי המחזיקים בהם. ההתחייבות מוצגת במאזן הבנק לפי הערך הנקוב. הוצאות על הדפסת כסף וטביעת מעות, מוצגות בדוח רווח והפסד.

ח. מק"ם (מילווה קצר מועד)

חוק מילווה קצר מועד התשמ"ד – 1984 מסמיך את הממשלה להנפיק איגרות חוב שיימכרו לבנק ישראל בלבד. הבנק ימכור אותן לציבור ויקנה אותן ממנו לצורך מילוי תפקידיו. הממשלה חייבת להפקיד בבנק ישראל את מלוא התמורה מאיגרות החוב ואינה רשאית להשתמש בתמורה זו, אלא לשם פירעון המילווה לפי החוק האמור או לתשלום התשואה עליו. רכישת איגרות החוב מהממשלה על ידי בנק ישראל והפקדת התמורה בגין רכישה זו בבנק ישראל לא משתקפות במאזן הבנק. יתרת המק"ם במאזן, משקפת את המק"ם שנמכר מהממשלה לבנק ישראל ונמכר על ידי בנק ישראל לציבור והיא מבטאת את מחיר הפדיון של המילווה שבידי הציבור, בניכוי יתרת הניכיון שטרם הופחתה.

סכום הניכיון, הוא ההפרש שבין מחיר הפדיון של המילווה לבין התמורה ממכירתו לציבור והוא מופחת על פני התקופה שממועד הנפקת המק"ם ועד למועד פדיונו, תקופה שאינה עולה על שנה. הוצאות הפחתת הניכיון בגין יתרת המילווה שבידי הציבור, מוצגות בדוח הרווח והפסד בסעיף "הוצאות ריבית לתאגידים בנקאים ולציבור".

ט. התחייבויות בגין הטבות לעובדים וגמלאים

בגין כל ההתחייבויות הקשורות ליחסי עובד-מעביד, יש עתודות מתאימות על פי דין, הסכם, נוהג וציפיות ההנהלה.

ההתחייבות בגין הטבות לעובדים ולגמלאים (למעט התחייבויות לזמן קצר), נמדדות לפי שיטת "יחידת זכאות חזויה" ומחושבת על ידי אקטואר מומחה בשיטת הערכה של ההטבות הנצברות ובהתחשב בהסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון של העתודות, מבוסס על עקום הריבית של איגרות חוב ממשלתיות בישראל. שיעור עליית השכר בעתיד מוערך על ידי ההנהלה על בסיס ניסיון העבר, שיעורי תמותה ולוחות דמוגרפים אחרים, שפרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, לקרנות הפנסיה.

עלות השירות ועלות הריבית בגין ההתחייבות, מיוחסות להוצאות בגין הטבות לעובדים ולגמלאים. שינויים בערך של ההתחייבות, הנובעים מן הפער בין הניסיון בפועל לזה המשוער או משינוי בהנחה אקטוארית, הם רווחים או הפסדים אקטואריים לא ממומשים שנזקפים לחשבונות השיעור, כ"רווחים או הפסדים אקטואריים בגין הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה וגמלאים". זאת, למעט מקרה של הטבות, שצפוי שתנוצלה במהלך תקופת העסקה; השינויים האקטואריים בגינן, נזקפים לדוח הרווח והפסד. התחייבויות בגין הטבות לעובדים וגמלאים, מוצגות בסעיף "התחייבויות אחרות" במטבע מקומי.

י. חשבונות שיערוך

להלן סוגי חשבונות השיערוך:

1. חשבונות שיערוך הכוללים רווחים לא-ממומשים מהפרשי שער על היתרות הנקובות במטבע חוץ, רווחים לא-ממומשים בגין הצמדה למדד, שיערוך של ניירות ערך סחירים במטבע חוץ ובמטבע מקומי לשוויים ההוגן ורווחים לא ממומשים מהתאמת עסקות של מכשירים פיננסיים נגזרים המסולקות נטו מסוג NDF לשוויים ההוגן. חשבונות שיערוך אלה, מנהלים בנפרד לכל פריט (מטבע, נייר ערך, עסקה, תיק) ומועברים לדוח הרווח והפסד, בעת מימוש אותו פריט או חלק ממנו. אין קיזוז בין סוגי פריטים שונים. חשבונות השיערוך בגין תיקים עוקבי אינדקס בניהול חיצוני, מנהלים ברמת התיק. יתרת ההפסד בחשבונות השיערוך לגבי כל פריט (מטבע, נייר ערך, עסקה, תיק), הנובעת מהפרשי מחירים, מהפרשי שערים ביתרות הנקובות במטבע חוץ ומהפרשי הצמדה למדד, מועברת בסוף השנה לדוח הרווח והפסד. (ראו גם סעיף י"א להלן).
2. חשבון שיערוך, כולל רווחים או הפסדים אקטואריים בגין הטבות לעובדים לאחר סיום ההעסקה ולגמלאים. אם נצברו הפסדים אקטואריים לסוף השנה, יתרת החשבון תהיה שלילית.

יא. הכרה בהכנסה

הכנסות והוצאות נזקפות לרווח וההפסד על בסיס צבירה. רווחים או הפסדים ממומשים, הנובעים מיתרות הנקובות במטבע חוץ ומניירות ערך סחירים במטבע חוץ ובמטבע מקומי, מועברים לדוח הרווח והפסד. רווחים או הפסדים אלה, מחושבים על בסיס העלות הממוצעת של היתרות באותו הנכס. רווחים או הפסדים ממומשים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים המסולקים נטו מועברים לדוח הרווח והפסד. רווחים לא-ממומשים, לא מועברים לדוח הרווח והפסד, אלא נזקפים במאזן לסעיף "חשבונות שיערוך". הפסדים לא-ממומשים, מועברים לדוח הרווח והפסד, לאחר קיזוז רווחים שלא מומשו באותו הנכס. הפסדים אלה, נובעים מהפער שבין העלות הממוצעת של נכס לבין השווי ההוגן שלו. הפסדים לא-ממומשים מניירות ערך סחירים במטבע חוץ, מניירות ערך סחירים במטבע מקומי או ממטבע חוץ מסוים, וממכשירים פיננסיים נגזרים המסולקים נטו לא מקוזזים כנגד רווח לא ממומש מניירות ערך או ממטבעות חוץ אחרים או ממכשירים פיננסיים נגזרים אחרים המסולקים נטו. הפסדים שהוכרו בדוח הרווח והפסד, לא יקוזזו כנגד רווחים לא-ממומשים, שייצברו בעתיד.

י.ב. מטבע הצגה

הדוחות הכספיים מוצגים בשקלים חדשים ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת. הנכסים וההתחייבויות, הנקובים במטבע חוץ, או צמודים למטבע חוץ, מוצגים בשקלים חדשים לפי שערי החליפין היציגים שפרסם בנק ישראל לתאריך המאזן. ההכנסות וההוצאות במטבע חוץ כלולות בדוח הרווח והפסד, לפי שערי החליפין היציגים ששררו ביום הערך של ביצוע כל פעולה. הפרשי שער מהתאמת הנכסים וההתחייבויות עקב שינויים בשערי החליפין, כוללים הפרשי שערים ממומשים ולא-ממומשים. רווחים או הפסדים מהפרשי שער ממומשים, נזקפים לדוח הרווח והפסד. הפרשי שערים לא-ממומשים, נזקפים לחשבונות השיערוך במאזן, לגבי כל מטבע חוץ בנפרד. יתרת הפסד בחשבונות השיערוך, לסוף השנה מועברת לדוח הרווח והפסד ולא תקוזז בעתיד מהרווחים הלא-ממומשים. הפסדים לא-ממומשים במטבע אחד, לא מקוזזים כנגד רווחים לא-ממומשים במטבע אחר. להלן נתונים על שערי החליפין של השקל, מול מספר מטבעות עיקריים:

שיעור השינוי		ליום 31 בדצמבר			
2018	2019	2017	2018	2019	
אחוזים		שקלים חדשים			
8.1	(7.8)	3.4670	3.7480	3.4560	דולר ארצות הברית
3.3	(9.6)	4.1526	4.2916	3.8782	אירו
2.4	(4.9)	4.6819	4.7934	4.5597	לירה שטרלינג
6.2	(8.7)	4.9374	5.2446	4.7887	זכויות משיכה מיוחדות (SDR) ¹

¹שער ה-SDR מפורסם על ידי קרן המטבע הבין-לאומית ונקבע לפי סל משוקלל של חמישה מטבעות – דולר ארצות הברית, אירו, ין יפני, לירה שטרלינג ויואן סיני.

י.ג. הצמדה

נכסים והתחייבויות במטבע מקומי הצמודים למדד, מוצגים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה. להלן נתונים על מדד המחירים לצרכן בישראל (על בסיס ממוצע 2016):

שיעור השינוי		שנה			
2018	2019	2017	2018	2019	
אחוזים		נקודות			
1.2	0.3	100.3	101.5	101.8	לחודש נובמבר
0.8	0.6	100.4	101.2	101.8	לחודש דצמבר

יז. שיעורי ריבית

חלק מהריביות הנגבות או המשולמות על ידי בנק ישראל, מבוססות על ריבית בנק ישראל או על הריבית הבסיסית (prime).
להלן נתונים על שיעורי הריביות:

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אחוזים		
0.10	0.25	0.25
1.60	1.75	1.75

ריבית בנק ישראל
ריבית בסיסית (Prime)

טו. ירידת ערך נכסים

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מס' 15 (מתוקן), בדבר ירידת ערך של נכסים (להלן: התקן). התקן קובע נהלים שעל הבנק ליישם, כדי להבטיח שנכסיו במאזן (שעליהם חל התקן) לא יוצגו בסכום העולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, שהוא הגבוה מבין השווי ההוגן בניכוי עלויות המכירה לבין שווי השימוש (הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס וממימושו).

התקן חל על כל הנכסים במאזן, למעט נכסים כספיים. כן קובע התקן את כללי ההצגה והגילוי, לגבי נכסים שערכם ירד. כשערכו של נכס במאזן עולה על הסכום בר-ההשבה שלו, הבנק מכיר בהפסד מירידת הערך בגובה הפער שבין ערכו של הנכס בספרים, לסכום בר-ההשבה שלו. הפסד שהוכר, כאמור, יבוטל רק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר-ההשבה של הנכס, מהמועד שבו הוכר ההפסד האחרון מירידת ערך.

טז. השימוש באומדנים

הנהלת הבנק נדרשת להסתייע בעת עריכת הדוחות הכספיים באומדנים, הערכות והפעלת שיקול דעת, לגבי עסקות או נושאים שהשפעתם הסופית על הדוחות הכספיים, לא ניתנת לקביעה מדויקת. על אף שהאומדנים או הערכות מתבססים על מיטב שיקול הדעת של הנהלה, ההשפעה הסופית של עסקות או נושאים, כאמור, עלולה להיות שונה מזו של האומדנים או של הערכות לגביהם.

יז. קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות, מוצגים במאזן בסכום נטו, רק כשיש לבנק זכות חוקית לקיזוז, הניתנת לאכיפה וכן כשיש כוונה לפרוע את הנכס וההתחייבות, על בסיס נטו או לממש את הנכס ולפרוע את ההתחייבות בו-זמנית.

יח. דוח על תזרימי מזומנים

דוחות כספיים אלה לא כוללים דוח על תזרימי מזומנים, מאחר שאינם מוסיפים מידע משמעותי מעבר למופיע בדוחות הכספיים; זאת, גם בהתאם למקובל בחלק מהבנקים המרכזיים בעולם.

יט. מיסים

על פי חוק בנק ישראל התש"ע-2010 לעניין תשלום מיסים, אגרות ותשלומי חובה אחרים, דין הבנק כדין המדינה. אשר למיסוי השקעותיו של הבנק בעולם – הבנק פטור ממס בגין ניירות ערך זרים על מרבית השקעותיו. הוצאות המס שבגינן מחויב הבנק, בגין השקעותיו בעולם מוצגות בדוח הרווח והפסד בסעיף "הוצאות אחרות, נטו".

ביאור 3 | ניירות ערך סחירים במטבע חוץ

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
207,813	216,280	איגרות חוב ממשלתיות, רב-לאומיות ומהמגזר הציבורי
48,474	67,180	מניות
25,781	32,093	איגרות חוב תאגידיות
15,736	3,104	ניירות ערך מסחריים
297,804	318,657	סך הכל

ביאור 4 | קרן המטבע הבין-לאומית

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	
מיליוני SDR		מיליוני שקלים חדשים		
1,921	1,921	10,076	9,200	המכסה בקרן המטבע הבין-לאומית
(1,649)	(1,585)	(8,648)	(7,590)	בניכוי ההתחייבות בנין המכסה
272	336	1,428	1,610	Reserve Tranche
29	20	151	96	NAB הלוואות
953	914	4,996	4,378	זכויות משיכה מיוחדות (SDRs)
1,254	1,270	6,575	6,084	סך כל היתרה בקרן המטבע הבין-לאומית¹

¹היתרות נשאות ריבית בהתאם לתנאי הקרן.

א. השתתפות מדינת ישראל בקרן המטבע הבין-לאומית

לכל מדינה החברה בקרן המטבע הבין-לאומית יש מכסה (Quota) להשתתפות בהון הקרן, הנקובה במטבע SDR. חלק מהמכסה המשולם במזומן (Reserve Tranche), מועבר לקרן במטבע חוץ וניתן למשיכה על ידי המדינה וחלקה האחר מופקד בבנק המרכזי של המדינה בפיקדונות ובשטרות צמודים ל-SDR.

מדינת ישראל משולבת בתכנית העסקות הפיננסיות של הקרן (Financial Transaction Plan). במסגרת התכנית, נקבע מנגנון שבאמצעותו מדינה החברה בקרן יכולה להחליף עמה SDR או מטבע זר, תמורת המטבע המקומי שלה ומדינה אחרת מתבקשת לבצע החלפה נגדית. ביצוע פעולות במסגרת תכנית זו, משנה את הרכב המכסה שבין חלקה המשולם במזומן (Reserve Tranche) לבין חלקה האחר, הכולל פיקדונות ושטרות המופקדים בבנק המרכזי (התחייבות בנין המכסה).

ב. הלוואות NAB

מדינת ישראל משולבת בהסדר של הקרן בשם NAB (New Arrangements to Borrow). על פי ההסדר, מדינות וביניהן ישראל, מעמידות לקרן קו אשראי ובמסגרתו ניתנות הלוואות שמועד פירעוןן הוא כעבור עשר שנים. בהתאם להסדר יש אפשרות שההלוואות יוחזרו למדינות במועד מוקדם יותר, על פי בקשתן – במקרה שהן תזדקקנה לכספים אלה. תקרת קו האשראי שהבנק מעמיד לשימוש הקרן, עומדת על 340 מיליוני SDR (1,628 מיליוני שקלים חדשים).

ג. זכויות משיכה מיוחדות (SDRs)

היתרה כוללת זכויות משיכה מיוחדות שקרן המטבע הבין-לאומית הקצתה למדינת ישראל. לבנק ישראל יש כנגד הקצאות אלה התחייבות כלפי הקרן ללא מועד פירעון וזו מוצגת בסעיף "קרן המטבע הבין-לאומית ואחרות". הקרן הקצתה למדינת ישראל זכויות משיכה מיוחדות בסך של כ-884 מיליון SDR. ראו ביאור 12. המדינה לא חייבת להחזיק את כל זכויות המשיכה המיוחדות שהוקצו לה. ישראל משולבת בתכנית נוספת של קרן המטבע, "הסכם התנדבותי לרכישה ומכירה של זכויות משיכה מיוחדות" (Voluntary arrangement for the purchase and sale of SDRs). במסגרת תכנית זו מתבקשת מדינת ישראל על פי הנחיות הקרן, למכור או לקנות SDR ממדינות החברות בקרן. פעולות אלה נרשמות ביתרת "זכויות משיכה מיוחדות (SDRs)". על פי "ההסכם ההתנדבותי לרכישה ומכירה של זכויות משיכה מיוחדות" החזקות ה-SDR של ישראל יהיו בטווח שבין 50 אחוזים מסך ה-SDR שהקרן הקצתה לישראל לבין 145 אחוזים מההקצאה לכל היותר. הקרן התחייבה להתייעץ עם הבנק לפני כל בקשה לקנייה או מכירה של SDR במסגרת התכנית.

ביאור 5 | אשראי לממשלה

הסעיף כולל אשראי שניתן לממשלת ישראל לצורך השקעה משותפת עם ממשלת ארצות הברית בקרנות דו-לאומיות למחקר, לפיתוח תעשייתי ולמדע. כספי הקרנות הופקדו על ידי הקרנות כפיקדונות בבנק ישראל ומוצגים במאזן במסגרת ההתחייבויות האחרות במטבע חוץ בסעיף "קרן המטבע הבין-לאומית ואחרות". האשראי ופיקדונות הקרן נושאים ריבית קבועה בשיעור של 4% עד 4.125% צמודה למדד או ריבית על בסיס הליבור.

ביאור 6 | ניירות ערך סחירים

הסעיף כולל איגרות חוב ממשלתיות סחירות במטבע מקומי, הצמודות למדד המחירים לצרכן הידוע בתאריך המאזן וכן איגרות חוב ממשלתיות סחירות לא-צמודות. איגרות החוב מוצגות במאזן לפי שוויין ההוגן.

ביאור 7 | רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים

סך הכול	ציוד וריהוט, כלי רכב, מחשבים, ותוכנות	מערכת נתוני אשראי	קרקע ומבנים ¹	
מיליוני שקלים חדשים				
עלות:				
1,075	473	140	462	יתרה ליום 1 בינואר 2019
271	93	87	91	תוספות
(17)	(17)	-	-	גריעות
1,329	549	227	553	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
פחת שנצבר:				
405	317	-	88	יתרה ליום 1 בינואר 2019
107	67	35	5	תוספות
(16)	(16)	-	-	גריעות
496	368	35	93	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
833	181	192	460	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2019
670	156	140	374	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2018

¹עלותה של הקרקע בקריה בירושלים והעלות המופחתת של המבנים שעליה ליום 31 בדצמבר 2019 מסתכמות לסך של כ- 436 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2018 כ- 340 מיליוני שקלים חדשים). נכון לתאריך הדוח, הבנק לא רשום כחוכר במגרשי הבנק. החכירה פקעה ביום 30 ביוני 2016 ומאז הבנק פועל מול רשות מקרקעי ישראל לצורך חידוש החכירה. בהתאם לכך, הבנק עשוי להידרש לשלם דמי חכירה בעת חידושה.

ביאור 8 | נכסים אחרים

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
282	282	השקעה במניות ה-BIS
67	76	הלוואות לעובדים
22	9	חייבים שונים
371	367	סך כל הנכסים האחרים

ביאור 9 | שטרי כסף ומעות במחזור

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
953	1,035	עשרים שקלים חדשים
3,127	3,077	חמישים שקלים חדשים
16,176	15,944	מאה שקלים חדשים
63,176	64,561	מאתיים שקלים חדשים
2,429	2,553	מעות במחזור
6	6	מטבעות זיכרון
2	2	אחר ¹
85,869	87,178	סך כל שטרי הכסף והמעות במחזור

¹פריטי מטבע מיוחדים הנמצאים במחזור.

ביאור 10 | פיקדונות הממשלה

פיקדונות הממשלה מורכבים מיתרות במטבע מקומי ויתרות במטבע חוץ. יתרות הממשלה בבנק ישראל ניתנות לקיזוז ביניהן, למעט מספר יתרות חריגות.

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
10,235	6,078	פיקדונות במטבע חוץ ¹
33	16	פיקדונות שוטפים
10,268	6,094	פיקדון אחר
16,023	12,090	סך כל הפיקדונות במטבע חוץ
26,291	18,184	פיקדונות במטבע מקומי² - שוטפים
26,291	18,184	סך כל פיקדונות הממשלה

¹פיקדונות הממשלה במטבע חוץ
 הפיקדונות השוטפים משמשים למימון הפעילות התקציבית. על חלק מפיקדונות הממשלה במטבע חוץ משולמת ריבית בגובה שיעור הריבית על שטרי אוצר אמריקאים, שמועד פדיונם הממוצע הוא כעבור 6 חודשים. שיעור הריבית הממוצע עמד בשנת 2019 על 2.09% (בשנת 2018 - 2.07%).

²פיקדונות הממשלה במטבע מקומי
 הפיקדונות השוטפים והיתרות המשמשות להשאלת איגרות חוב מיועדים למימון הפעילות התקציבית. על הפיקדונות השוטפים במטבע מקומי ניגבת מהממשלה (ביתרת חובה) או משולמת לממשלה (ביתרת זכות), ריבית בשיעור שבין ריבית בנק ישראל בתוספת 1.5% ועד ריבית בנק ישראל לפי מדרגות סכומים. שיעור הריבית הבסיסית עמד בסוף שנת 2019 על 1.75% (בשנת 2018 - 1.75%).

על יתרות הממשלה המשמשות להשאלת איגרות חוב ועל יתרות ממשלה נוספות, משולמת ריבית שונה.

ביאור 11 | פיקדונות התאגידים הבנקאים

פיקדונות התאגידים הבנקאים מורכבים מיתרות במטבע מקומי ויתרות במטבע חוץ.

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
672	485	פיקדונות במטבע חוץ ¹ - פמ"ח
		פיקדונות במטבע מקומי ²
188,010	194,011	פיקדונות לזמן קצוב
41,734	45,202	פיקדונות עובר ושב
229,744	239,213	סך כל הפיקדונות במטבע מקומי
230,416	239,698	סך כל פיקדונות התאגידים הבנקאים

¹פיקדונות במטבע חוץ

פיקדונות עובר ושב של התאגידים הבנקאים במטבע חוץ (פמ"ח), משמשים עבורם נכס נזיל כנגד פיקדונות של תושבי חוץ במטבע חוץ ובהתאם לחובת הנזילות החלה עליהם.

²פיקדונות במטבע מקומי

א. בנק ישראל מקבל מהתאגידים הבנקאים פיקדונות לזמן קצוב בשקלים. הפיקדונות מתקבלים במכרז לתקופות של יום, שבוע וחודש. פיקדונות אלה לא משמשים נכס נזיל כנגד חובת הנזילות של התאגידים הבנקאים. נוסף על כך מתקבלים פיקדונות במסגרת חלון הפיקדונות, שעומד לרשות התאגידים הבנקאים, בריבית של 0.1% מתחת לריבית בנק ישראל. שיעור הריבית הממוצע על הפיקדונות לזמן קצוב במכרז ליום 31 בדצמבר 2019, עמד על 0.25% (ליום 31 בדצמבר 2018 - 0.25%). שיעור הריבית הממוצע על הפיקדונות לזמן קצוב במכרז, עמד בשנת 2019 על 0.25% (בשנת 2018 - 0.12%). שיעור הריבית על הפיקדונות בחלון הפיקדונות ליום 31 בדצמבר 2019, עמד על 0.15% (ליום 31 בדצמבר 2018 - 0.15%). שיעור הריבית הממוצע על הפיקדונות בחלון הפיקדונות, עמד בשנת 2019 על 0.15% (בשנת 2018 - לא היו פיקדונות בחלון).

ב. פיקדונות עובר ושב של התאגידים הבנקאים במטבע מקומי, משמשים נכס נזיל כנגד פיקדונות במטבע ישראלי ופיקדונות של תושבי ישראל במט"ח.

ביאור 12 | קרן המטבע הבין-לאומית ואחרות

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
4,641	4,236	זכויות משיכה מיוחדות שהוקצו ¹
126	116	אחרות ²
4,767	4,352	סך כל קרן המטבע הבין-לאומית ואחרות

¹זכויות משיכה מיוחדות (SDRs – Special Drawing Rights), הן כספים שמדינות החברות בקרן המטבע הבין-לאומית התחייבו לרכוש מהקרן. להתחייבות זו לא נקבע מועד פירעון, והיא נושאת ריבית בהתאם לתנאי הקרן. קרן המטבע מקצה למדינות החברות בה זכויות משיכה מיוחדות באופן יחסי לגודל מכסתן - (ראו ביאור 4).

למדינת ישראל הוקצו עד ליום 31 בדצמבר 2019 כ-884 מיליוני SDR.

²הסעיף כולל בעיקר התחייבויות לקרנות דו-לאומיות - (ראו ביאור 5).

ביאור 13 | מק"ם

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
108,000	120,000	ערך הפדיון של המק"ם שנמכר לציבור
(227)	(349)	בניכוי הניכיון בעת המכירה לציבור
107,773	119,651	התמורה ממכירת המק"ם לציבור
95	219	בתוספת הפחתת הפרש הניכיון המתייחס לתקופה שעד לתאריך המאזן
107,868	119,870	סך כל יתרת המק"ם

ביאור 14 | התחייבויות אחרות

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
5,900	6,916	התחייבויות בגין הטבות לעובדים וגמלאים
71	67	התחייבויות לזכויות עובדים ואחרות
705	692	זכאים שונים ¹
6,676	7,675	סך כל ההתחייבויות האחרות

¹היתרה עיקרה חשבונות של גופים סטטוטוריים המנוהלים בבנק ישראל.

א. התחייבות בגין הטבות לעובדים וגמלאים

ההתחייבות כוללת בעיקר התחייבויות אקטואריות בגין הטבות לעובדים וגמלאים לאחר תום תקופת העסקתם. הטבות אלה כוללות תשלומי קצבאות עתידיות לעובדי הבנק שהחלו בעבודתם לפני ספטמבר 2002, מענקי פרישה וכן הטבות אחרות לאחר העסקה, והכול על פי הסכם הגמלאות לעובדי הבנק, גמלאיו ושאריהם.

התחייבות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויים לעובדי הבנק שהחלו בעבודתם לאחר ספטמבר 2002, מכוסה על ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים בקופות מוכרות לפנסיה ופיצויים. הסכומים שהופקדו, כאמור, אינם בשליטתו ובניהולו של הבנק ולפיכך לא ניתן להם ולהתחייבויות שבגינם הם הופקדו ביטוי במאזן.

החישוב האקטוארי נערך בשיטת "יחידת זכאות חזויה", שכללה הערכה של ההטבות הנצברות בהתחשב בפרמטרים שונים כגון: שיעורי הפרישה המוקדמת, שיעורי הפנסיה לשארים ויתומים, רמות הוותק והדרגות של העובדים ושיעור עליית השכר בעתיד, לפי הערכת ההנהלה ועל בסיס ניסיון העבר.

החישוב האמור מבוסס על שיעורי התמותה ולוחות דמוגרפיים אחרים שפרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, לקרנות הפנסיה, בחוזר פנסיה 3-6-2017 בדבר הכנת תחשיבים אקטואריים. החישוב נעשה בהנחת עליית שכר ריאלית שנתית לעובדים ליום 31 בדצמבר 2019, בהתאם לוותק העובד ובשיעור של בין 1.89% ל-4.81% (שיעור זה ליום 31 בדצמבר 2018). שיעורי ההיוון של ההתחייבות מבוססים על עקום הריבית של איגרות

חוב ממשלתיות בישראל ונעים בין 0.59%-ל-1.69% (בין 2.16%-ל-2.95% ליום 31 בדצמבר 2018).

השינוי בהתחייבות מורכב, בין היתר, מגידול בסכום של כ-1,042 מיליוני שקלים חדשים הנובע ברובו מירידת שיעור הריבית ונזקף לחשבונות השיערוך במאזן – "הפסדים אקטוארים בגין הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה ולגמלאים" (ביאור 15).

יתר השינוי בהתחייבות בגין הטבות לעובדים וגמלאים בסכום של כ-271 מיליוני שקלים חדשים נזקף לדוח הרווח וההפסד בסעיף "הוצאות הנהלה וכלליות" – שכר וזכויות עובדים, גמלאות פנסיה והטבות לעובדים וגמלאים (ביאור 25).

היתרה לשנת 2018 כוללת את השפעת הסכם השכר שנחתם בין בנק ישראל למשרד האוצר.

ב. התחייבויות לזכויות עובדים ואחרות

הסעיף כולל התחייבויות בגין שכר ואחרות, שמרביתן צפויות להיות מסולקות במהלך שנת 2020.

ביאור 15 | חשבונות שיערוך

חשבונות השיערוך כוללים רווחים לא-ממומשים מהפרשי שערים על יתרות הנקובות במטבע חוץ, שיערוך של ניירות ערך סחירים במטבע חוץ ובמטבע מקומי ושיערוך של מכשירים פיננסיים נגזרים המסולקים נטו, לשוויים ההוגן, וכן רווחים או הפסדים אקטוארים בגין הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה ולגמלאים (ראו ביאורים ג', ד', ו', ו'."ב).

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
27,376	94	יתרות הנקובות במטבע חוץ
6,822	20,412	ניירות ערך סחירים במטבע חוץ ומכשירים פיננסיים נגזרים
426	436	ניירות ערך סחירים במטבע מקומי
(1,944)	(2,986)	הפסדים אקטוארים בגין הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה ולגמלאים
32,680	17,956	סך כל חשבונות השיערוך

ביאור 16 | הון הבנק וקרן שמורה

נתוני הון הבנק והקרן השמורה בערכים נומינלים היסטוריים לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018: הון הבנק – 60 מיליוני שקלים חדשים; הקרן השמורה – 260 מיליוני שקלים חדשים. הקרן השמורה שימשה בעבר להגדלת הון הבנק בהתאם לסעיף 6 לחוק בנק ישראל התשי"ד-1954. סעיף 76 לחוק בנק ישראל התש"ע-2010 קובע שבתום שלושה חודשים לאחר תום כל שנה, יעביר הבנק לממשלה רווחים בפועל בהתאם להוראות אלה:

1. אם ההון יעמוד על שיעור של 2.5 אחוזים או יותר מסך הנכסים, יועבר לממשלה סכום השווה לרווח הנקי, בניכוי יתרת העודפים, אם היא שלילית.
 2. אם ההון יעמוד על שיעור העולה על אחוז אחד מסך הנכסים, אך פחות מ-2.5 אחוזים מסך הנכסים, יועבר לממשלה סכום השווה ל-50 אחוזים מהרווח הנקי, בניכוי יתרת העודפים, אם היא שלילית.
 3. אם ההון יעמוד על שיעור של אחוז אחד או פחות מסך הנכסים, לא יועברו רווחים. הבנק רשאי לרשום קרנות הון הנובעות מכללים חשבונאיים, ובלבד שיתרת הרווח הנקי שלא הועברה לממשלה, כאמור לעיל, תצטרף ליתרת העודפים ולא תוכר כפריט הוני אחר, אלא אם כן הוסכם אחרת בין הנגיד לבין שר האוצר.
- בהתאם להוראות אלה, נכון ליום 31 בדצמבר 2019, לא נוצרה חבות להעברת כספים לממשלה.

ביאור 17 | התקשרויות, מכשירים פיננסיים והתחייבויות תלויות

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
		א. התקשרויות (חוץ מאזניות)
4	-	אשראי תעודות
		ב. מכשירים פיננסיים
		עסקות המרה בין מטבעות חוץ
1,139	(301)	שווי הוגן, נטו (NDF, Forwards, Currency Swaps)
126,875	123,519	קבלת מטבע חוץ בעתיד (Spot, Forwards, Currency Swaps)
125,071	123,651	מסירת מטבע חוץ בעתיד (Spot, Forwards, Currency Swaps)
		עסקות עתידיות (Futures) על מדדי מניות - שווי הוגן:
(21)	(2)	התחייבות לרכוש
-	(28)	התחייבות למכור
		עסקות עתידיות (Futures) על ריבית - שווי הוגן:
-	1	התחייבות לרכוש
(8)	-	התחייבות למכור
		עסקות עתידיות (Futures) על איגרות חוב - שווי הוגן:
538	(95)	התחייבות לרכוש
(33)	32	התחייבות למכור
		ג. התחייבויות תלויות

1. בעת ההשקעה ב-BIS, נדרש בנק ישראל לקבל על עצמו התחייבות נוספת כלפי המוסד, מעבר לסכומי ההשקעות בפועל, לתשלום על פי דרישה, (Capital Callable), שאותן יוכל המוסד לממש רק בעת הצורך - אפשרות שסבירות התממשותה נמוכה. יתרת ההתחייבות האמורה ליום 31 בדצמבר 2019, עומדת על 58 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2018 - 63 מיליוני שקלים חדשים).

2. כנגד בנק ישראל תלויות מספר תביעות. לא נכללה כל הפרשה בספרי הבנק בגין תביעות אלה, משום שעל פי הערכת הבנק, המתבססת על חוות הדעת של המחלקה המשפטית שלו, הסיכויים שהתביעות תתקבלנה נמוכים או שהסכומים לא מהותיים.

ביאור 18 | הכנסות ריבית מנכסים במטבע חוץ בחו"ל, נטו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
(298)	79	מחשבונות עובר ושב
(14)	(2)	מפיקדונות לזמן קצר
4,136	4,227	מניירות ערך סחירים
4	-	מניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
1,741	1,771	ממכשירים פיננסיים נגזרים
50	58	מקן המטבע הבין-לאומית
5,619	6,133	סך הכול

ביאור 19 | הכנסות ריבית מהממשלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
78	78	מקרנות דו-לאומיות ¹
376	87	מניירות ערך סחירים במטבע מקומי
454	165	סך הכול

¹ראו ביאור 5.

ביאור 20 | הוצאות ריבית לתאגידים בנקאים ולציבור

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
155	372	בגין מק"ם
213	441	בגין פיקדונות לזמן קצוב ¹
368	813	סך הכול

¹ראו ביאור 11.

ביאור 21 | הוצאות ריבית לממשלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
300	322	בגין יתרות במטבע מקומי
33	23	בגין יתרות במטבע חוץ
333	345	סך הכול

ראו ביאור 10.

ביאור 22 | הוצאות ריבית אחרות

הסעיף כולל בעיקר הוצאות ריבית בגין פיקדונות של הקרן הדו-לאומית למחקר ופיתוח תעשייתיים ישראל – ארצות הברית, פיקדון של קרן המדע הדו-לאומית של ארצות הברית וישראל ומוסדות כספיים בין-לאומיים. ראו ביאור 5.

ביאור 23 | הכנסות מניירות ערך סחירים וממכשירים פיננסיים נגזרים, נטו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
415	4,087	ניירות ערך סחירים במטבע חוץ ¹
458	144	מכשירים פיננסיים נגזרים ²
873	4,231	סך הכול

¹הכנסות מדיווידנד, רווח והפסד הון ממכירת ניירות ערך וכן הפסד מירידת ערכם של ניירות ערך בסוף השנה נטו.
²הכנסות והוצאות פיננסיות ממימוש מכשירים פיננסיים נגזרים וכן הפסד מירידת ערכם של עסקות המרה מסוג NDF המסולקות נטו.

ביאור 24 | הוצאות שונות, נטו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
(6)	(5)	במטבע מקומי
46	44	במטבע חוץ
40	39	סך הכול

הסעיף כולל בעיקר הוצאות (הכנסות) מעמלות הנובעות מהפעילות הפיננסית של בנק ישראל, ממוסדות כספיים בין-לאומיים ומהלוואות לעובדים.

ביאור 25 | הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
346	386	שכר וזכויות עובדים
214	223	גמלאות פנסיה והטבות לעובדים וגמלאים ¹
46	107	פחת והפחתות
106	160	כלליות
712	876	סך הכול

¹הוצאות התחייבות אקטוארית בגין הטבות לעובדים לאחר העסקה ולגמלאים והתחייבות לזמן ארוך.

ביאור 26 | הוצאות אחרות, נטו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מיליוני שקלים חדשים		
48	40	הוצאות מסים על השקעות בחו"ל
7	17	הכנסות מעמלות ¹
36	-	הכנסות שונות ²
5	23	סך הכול

¹הסעיף כולל בעיקר הכנסות מעמלות ממערכת נתוני אשראי ומערכת זה"ב.
²בשנת 2018 הסעיף כלל בעיקר הכנסות דיווידנד מבנקים בפירוק.

ביאור 27 | אירועים לאחר תאריך המאזן

בתחילת 2020 פרץ גורם סיכון חדש לפעילות העולמית עקב התפשטות נגיף הקורונה. למועד אישור הדוחות הכספיים, לא ניתן לאמוד את ההשפעה של התפתחות אירועי הנגיף והשלכותיו על הדוחות הכספיים לשנת 2020.